

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän

Dnr Fi2025/00707

Sammanfattning

Konkurrensverket anser att det är viktigt att konkurrensen i upphandlingar inte snedvrids av företag som inte betalar skatter och avgifter, som utnyttjar offentliga bidrag eller ersättningar på ett felaktigt sätt eller som på andra sätt inte tar sitt ansvar enligt lagar och regler. Företag som leds, ägs eller står under betydande inflytande av personer som dömts för sådan brottslighet bör därför i normalfall uteslutas från alla möjligheter att ta del av offentlig finansiering.

Konkurrensverket vill påtala att genomförandet av direktivet genomgående bör ha i beaktning att underlätta ett effektivt arbete mot korruption och kriminalitet i offentliga upphandlingar. Det är därför av vikt att författningsändringarna utformas på ett ändamålsenligt sätt, eftersom korrekt genomförda upphandlingar minskar risken för att kriminella aktörer får tillgång till offentliga kontrakt och skyddar mot korruption i praktiken.

Konkurrensverket anser att räckvidden av förslagen till författningsändringar behöver klargöras vad gäller vilka upphandlande myndigheter som anses ha ett berättigat intresse till uppgifter ur registret och om direktivet tillåter att ett berättigat intresse för upphandlande myndigheter och enheter även föreligger efter att ett offentligt upphandlingsförfarande har genomförts. Vidare bör klargöras om upphandlande myndigheter och enheter kan ges tillgång till fler uppgifter än de som anges i de föreslagna författningsändringarna. Konkurrensverket anser också att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör klargöras vem som omfattas av ett intyg om berättigat intresse.

Konkurrensverket vill även understryka vikten av att genomförandet i så stor omfattning som möjligt sker på ett effektivt sätt som även beaktar införandet av förslagen i leverantörskontrollsutredningen.¹

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Bakgrund

Vissa artiklar i EU:s sjätte penningtvättsdirektiv ska genomföras i svensk rätt under 2025 och 2026. Det gäller bestämmelser om på vilket sätt uppgifter från registret över verkliga huvudmän får lämnas ut och sekretess för vissa uppgifter i registret.

I promemorian konstateras att den eventuella skillnaden mot vad som gäller i dag för kommuner och regioner samt andra som tillämpar upphandlingsregelverket när de, genom bestämmelserna i registerlagen och registerförordningen, har berättigat intresse i samband med offentlig upphandling enbart är på vilket sätt som Bolagsverket lämnar ut uppgifterna.²

Behovet av bestämmelser som rör tillgången till registret

I de föreslagna författningsändringarna anges att upphandlande myndigheter respektive enheter enligt LOU, LUF, LUF och LUK har ett berättigat intresse till uppgifter i registret över verkliga huvudmän.³ I promemorian anges att det i direktivet⁴ endast uppges att "myndigheter" har ett sådant berättigat intresse i samband med att de genomför offentlig upphandling. I promemorian görs bedömningen att det utifrån ändamålet med bestämmelsen får förstås som att även andra upphandlande enheter än myndigheter ingår i detta begrepp.⁵ I promemorian noteras även att uppräknningen i artikel 12.2 första stycket i direktivet, avseende mottagare med berättigat intresse där "offentliga myndigheter" ingår, inte är uttömmande.⁶

¹ SOU 2023:43 En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter.

² Promemorian s. 71.

³ Se förslaget till ny 3 kap. 7 § g i förordning om ändring i förordningen [2017:667] om registrering över verkliga huvudmän.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849 EUT L, 2024/1640, 19.6.2024 (direktivet).

⁵ Promemorian s. 50.

⁶ Promemorian s. 75.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget om att begreppet "myndigheter" bör förstås som "upphandlande myndighet" och "upphandlande enhet" genom relevanta laghänvisningar i den aktuella förordningen. Då uppräkningsen i artikel 12.2 första stycket i direktivet inte är uttömmande anser Konkurrensverket emellertid att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör övervägas om direktivet tillåter att även upphandlande myndigheter enligt valfrihetslagarna⁷ inkluderas i förordningshänvisningen avseende upphandlande myndigheter med berättigat intresse. Ett sådant klagörende anser Konkurrensverket bör införas, för att undvika oklarheter i tillämpningen avseende det berättigade intresset när en upphandlande myndighet enligt förslaget till författningsändringar genomför ett upphandlingsförfarande enligt valfrihetslagarna.

Konkurrensverket anser även att räckvidden av det berättigade intresset för upphandlande myndigheter och enheter bör klargöras i förhållande till om det berättigade intresset enligt författningsförslaget endast gäller vid genomförandet av offentliga upphandlingar eller om ett berättigat intresse även föreligger efter tilldelning av kontrakt eller ramavtal. Konkurrensverket anser att det bör klargöras om det är i linje med direktivet att medge ett berättigat intresse av de aktuella uppgifterna även under avtalstiden. Detta kan vara en viktig del i upphandlande myndigheter och enheters uppföljning och kontroll av tilldelade leverantörer och dess företrädare, som utgör avtalsparter till den upphandlande myndigheten eller enheten, för att motverka kriminalitet och korruption vid offentlig upphandling och i offentliga kontrakt.

Mot bakgrund av ovan konstaterar Konkurrensverket även att de föreslagna författningsändringarna innebär att upphandlande myndigheter och enheter med berättigat intresse ska ges tillgång till ett begränsat antal uppgifter från registret.⁸ Upphandlande myndigheter och enheter ska således, med hänvisning till ett berättigat intresse, inte ges tillgång till andra uppgifter såsom fullständiga personnummer eller samordningsnummer. Konkurrensverket anser att tillgång till fullständiga personnummer kan vara av vikt vid kontroll av uteslutningsgrunder hänförliga till personer som ingår i leverantörens förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan.⁹ Vidare kan fullständiga personnummer vara av vikt vid kontroll av om personer omfattas av EU:s sanktioner. Konkurrensverket anser därför att det bör övervägas om det är möjligt att ge upphandlande myndigheter och enheter tillgång till fler uppgifter, såsom personnummer och samordningsnummer, med hänsyn till ett berättigat intresse eller om tillgång till sådana uppgifter kan ges på annat sätt.

⁷ Lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen.

⁸ Se förslaget till ny 3 kap. 9 § e i förordning om ändring i förordningen [2017:667] om registrering över verkliga huvudmän.

⁹ Se till exempel 13 kap. 1 § andra stycket LOU.

Förfaranderegler som gäller berättigat intresse

I promemorian anges att ett berättigat intresse ska fastställas bland annat med hänsyn till sökandens befattning eller yrke.¹⁰ I detta hänseende bör vidare nämnas att det föreslås att den som fått ett intyg om berättigat intresse har en skyldighet att informera Bolagsverket om de förhållanden som låg till grund för intyget ändras.¹¹

Konkurrensverket anser att det bör klargöras om direktivet endast tillåter att ett intyg om berättigat intresse utfärdas till en viss tjänsteman på en upphandlande myndighet eller enhet, eller om den upphandlande myndigheten eller enheten på organisationsnivå kan erhålla ett intyg om berättigat intresse som gäller för samtliga tjänstemän som har ett berättigat intresse av uppgifterna. Om intyget är bundet till viss tjänsteman anser Konkurrensverket att det bör klargöras om uppgifterna kan nyttjas av fler tjänstemän som har berättigat intresse av uppgifterna vid och efter offentliga upphandlingsförfaranden.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit den sakkunniga juristen Alexander Widén.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman

¹⁰ Promemorian s. 52.

¹¹ Se förslaget till ny 3 kap. 9 § n i förordning om ändring i förordningen [2017:667] om registrering över verkliga huvudmän.